

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1295

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 augustus 2015

Op 14 augustus vond een vergadering van de Eurogroep plaats waar is gesproken over het voorlopige akkoord dat de Griekse autoriteiten met de instituties op 11 augustus jl. hadden bereikt. Over het voorlopige akkoord, het zogenaamde Memorandum of Understanding (MoU) en de overige steundocumentatie, bent u op vrijdag 14 augustus per brief geïnformeerd (Leningendocumentatie t.b.v ESM-programma voor Griekenland en inzet kabinet Eurogroep 14 augustus met Kamerstuk 21 501-07, nr. 1293).

De Eurogroep heeft het voorlopige akkoord tussen de Griekse autoriteiten en de instituties over de conditionaliteiten die ten grondslag liggen aan het nieuwe leningenprogramma verwelkomd. Ook is de Eurogroep van mening dat de Griekse autoriteiten door de implementatie van drie sets aan prior actions in een maand tijd en de normalisering van de werkmethodes laten zien bereid te zijn snel actie te willen nemen en gecommiteerd te zijn aan de afspraken. Tenslotte heeft de Eurogroep benadrukt dat het MoU in lijn is met de afspraken die de regeringleiders van de Eurozone hebben gemaakt op de Eurozone Top op 12 juli jl.

Bij deze brief stuur ik u de volgende achterliggende documenten: 1) de verklaring van de Eurogroep van 14 augustus¹ en 2) het voorstel van het ESM over de voorwaarden van de eerste tranche van het leningenprogramma (vertrouwelijk)². Tevens bijgevoegd de documenten: 3) de beoordeling van de instituties over de implementatie van de prior actions³; 4) de beoordeling van de instituties over de financieringsbehoefte⁴ en 5) de schuldhoudbaarheidsanalyse⁵. Hiermee vervalt de vertrouwelijkheid van deze laatste drie documenten die bij de brief aan de

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁵ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer van 14 augustus jl. (met Kamerstuk 21 501-07, nr. 1293) waren meegezonden. De vertrouwelijkheid van de overige twee documenten die met de brief van 14 augustus zijn meegestuurd, zal worden opgeheven zodra deze openbaar zijn gemaakt.

Uitkomsten Eurogroep

Overheidsfinanciën

Zoals vermeld in de bovengenoemde brief van 14 augustus voorziet het MoU naar mening van het kabinet in een realistisch pad richting een primair overschot van 3,5% bbp in 2018. Wel vroeg het kabinet zich af of de doelstelling voor 2017 voldoende ambitieus was. De instituties hebben in de vergadering van de Eurogroep verdere toelichting gegeven bij de opbouw van het budgettaire pad. Zo is door de instituties aangegeven dat de Griekse autoriteiten maatregelen nemen die ervoor zorgen dat de totale begrotingsinspanning blijft toenemen gedurende de programmaperiode en de structurele budgettaire inspanning in 2018 wordt geraamd op meer dan 5% bbp. Griekenland zal al dit najaar duidelijkheid verschaffen over de invulling van de 3,5% bbp in 2018. Dit bevordert de geloofwaardigheid van de afspraken en tevens hecht het IMF aan de verdere invulling van de fiscale ambities eind oktober. Ondanks dat voor 2017 een sterke economische groei wordt voorspeld na twee jaar van krimp, ramen de instituties het primaire saldo in het basispad voor 2017 (zonder Griekse maatregelen) prudent gelijk aan 2016. De doelstelling voor het primair overschot voor 2017 van 1,75% bbp is het gevolg van deze prudente benadering door de instituten en wordt niet veroorzaakt door een gebrek aan ambitie in de voorstellen. Het kabinet ziet daarmee de doelstelling voor 2017 als geloofwaardig en voldoende ambitieus.

Financiële stabiliteit

De Griekse regering committeert zich in het MoU aan diverse maatregelen om de stabiliteit in de financiële sector te herstellen. Nederland heeft, met steun van andere lidstaten, in de Eurogroep aangegeven deze maatregelen te verwelkomen maar daarnaast aangedrongen dat er een diepe bail-in zal moeten worden toegepast om de problemen in de financiële sector aan te pakken. Afgesproken in de Eurogroep is dat afhankelijk van de resultaten van de Asset Quality Review (AQR) en de stresstest voor het eind van het jaar, het bail-in instrument toegepast zal worden tot en met het niveau van senior obligatiehouders. Depositohouders worden dan niet meegenomen in een eventuele bail-in. Het kabinet verwelkomt dat de in het MoU voorgestelde bail-in is aangescherpt en verder gaat dan een bail-in volgens de Europese staatssteunregels, zoals deze nu in alle lidstaten wettelijk verplicht zijn. Vanaf 1 januari 2016 zijn de volledige bail-in regels, dus zo nodig met depositohouders boven de 100.000 euro, uit de BRRD van toepassing.

Privatiseringsfonds

Conform de afspraken van de Eurozone Top van 12 juli 2015 is in het MoU bepaald dat er een privatiseringsfonds onder toezicht van de relevante Europese instituties komt waarin onafhankelijk gewaardeerde activa van de staat worden opgenomen. Nederland heeft er in de Eurogroep op aangedrongen dat de vormgeving van het nieuwe privatiseringsfonds duidelijker moet en de oprichting sneller. De Eurogroep is overeengekomen dat de aandelen van Griekse banken na herkapitalisatie, zoals door Nederland in de Eurogroep verzocht, zo snel mogelijk worden overgedragen aan het privatiseringsfonds. In de verklaring van de Eurogroep is benadrukt dat hiermee tevens de governance van de banken versterkt

wordt. In het MoU was vastgelegd dat het privatiseringsfonds uiterlijk maart 2016 operationeel moest zijn. De Eurogroep is overeengekomen dat de Griekse autoriteiten het uitgewerkte plan voor het privatiseringsfonds al eind oktober moeten aannemen zodat het fonds eind 2015 operationeel kan zijn. Het kabinet verwelkomt de snellere operationalisering van het privatiseringsfonds en de verduidelijking omtrent het plaatsen van Griekse banken in het nieuwe fonds

Prior actions en terugdraaien van maatregelen

Op 13 en 14 augustus heeft het Griekse parlement het voorlopige akkoord tussen de Griekse autoriteiten en de instituties behandeld en heeft met een ruime meerderheid ingestemd met het programma inclusief de prior actions. Vervolgens hebben de instituties beoordeeld of de prior actions juist zijn geïmplementeerd. De instituties hebben aan de Eurogroep medegedeeld dat de vereiste maatregelen naar tevredenheid zijn aangenomen in het Griekse parlement (zie bijlage 3). Op dit moment rondt de instituties hun finale beoordeling van de maatregelen die op 13 en 14 augustus in het Griekse parlement zijn genomen nog af. Daarnaast hebben de Griekse autoriteiten, in lijn met de afspraak uit de verklaring van de Eurogroep van 16 juli, maatregelen genomen waarmee de aangenomen wetten van 15 juli zijn aangepast of gecompleteerd. De Griekse autoriteiten hebben bevestigd in september de door de instituties vastgestelde follow-up maatregelen te nemen, waaronder het in lijn brengen van de insolventiewetgeving van huishoudens met het voorstel van de instituties. Eerder door de Griekse regering genomen maatregelen die indruisten tegen de eerdere overeenkomsten zijn zo teruggedraaid of gecompenseerd. De Eurogroep verwelkomt de implementatie van de prior actions door de Griekse autoriteiten.

IMF betrokkenheid

Zoals in de brief van 14 augustus aangegeven acht het kabinet inhoudelijke en financiële betrokkenheid van het IMF cruciaal en heeft de noodzakelijke waarborgen hiervoor in de Eurogroep benadrukt. Het IMF heeft verklaard dat het de voorwaarden in het MoU positief beoordeeld. De IMF staf is voornemens om een positief advies te geven aan de IMF Board over nieuwe financiële steun aan Griekenland als voldaan is aan twee punten. Als eerste het volledig specificeren van maatregelen op het gebied van de begroting, de pensioenen en de financiële sector en het bekijken van de noodzaak voor additionele maatregelen. Voor wat betreft de pensioenhervormingen is de budgettaire houdbaarheid cruciaal, maar is het tevens zeer belangrijk voor het IMF, dat is vastgelegd dat, zowel hervormingsvoorstellen als de voorstellen om de effecten van de recente gerechtelijke uitspraken inzake pensioenen teniet te doen, uiterlijk in oktober zijn gespecificeerd. Ten tweede is voor het IMF van belang dat er een akkoord bereikt wordt over mogelijke schuldverlichtende maatregelen waarmee de schuldhoudbaarheid gegarandeerd kan worden. De conditionaliteiten onder het IMF programma en het ESM programma zullen in overeenstemming zijn aangezien de instituties deze gezamenlijk met de Griekse autoriteiten overeenkomen. Dit is conform de gang van zaken bij eerdere programma's, waarbij het IMF zijn eigen procedures doorloopt. Als deelname van het IMF is bevestigd zal de benodigde financiering vanuit het ESM verminderen met het bedrag dat het IMF inbrengt. De Eurogroep heeft aangegeven de participatie van het IMF als onmisbaar te zien en verwelkomt de positieve beoordeling van het IMF van het MoU. Het kabinet blijft de steun van het IMF als cruciale voorwaarde zien.

Schuldhoudbaarheid

De Europese Commissie heeft, in samenwerking met de ECB, een analyse van de schuldhoudbaarheid uitgevoerd. Deze analyse concludeert dat schuldhoudbaarheid kan worden bereikt door een vergaand en geloofwaardig hervormingsprogramma en schuldverlichtende maatregelen, zonder nominale afschrijving op de officiële schulden. De Eurogroep heeft benadrukt, in lijn met de verklaring van de Eurozone Top van 12 juli jl., indien nodig, klaar te staan om aanvullende maatregelen te overwegen om de bruto financieringsbehoefte van Griekenland op een houdbaar niveau te houden. De schuldverlichtende maatregelen zullen worden overwogen na afronding van de eerste voortgangsmis­sie van het nieuwe programma en op voorwaarde dat het volledige programma is geïmplementeerd. De Eurogroep heeft herhaald dat nominale afschrijving op officiële schulden niet aan de orde is.

Programmafinanciering en omvang eerste tranche

De Eurogroep onderschrijft de beoordeling van de instituties en het voorstel van de Managing Director van het ESM dat het ESM-programma maximaal 86 miljard euro zal bedragen. Dit is inclusief een buffer van maximaal 25 miljard euro voor de herkapitalisatie en resolutie van de Griekse banken. De Eurogroep heeft aangegeven dat het maximum bedrag omlaag kan zodra duidelijk is hoeveel het IMF uiteindelijk zal bijdragen aan het programma. Daardoor zal dit bedrag in de praktijk lager zijn.

De eerste tranche heeft een omvang van 26 miljard euro en bestaat uit twee subtranches. De eerste subtranche is de buffer voor de bankensector van 10 miljard euro die direct beschikbaar wordt gesteld en op een afgescheiden rekening bij het ESM wordt gezet. De tweede subtranche heeft een omvang van 16 miljard euro, is bestemd voor de aflossing van de bruglening aan het EFSM, overige aflossingen en rentebetalingen en zal in delen worden uitgekeerd. Het eerste deel van de tweede subtranche bedraagt 13 miljard euro en zal op 20 augustus uitgekeerd worden. Als voorwaarde voor de vrijgave van de tranche dient de set met prior actions die op 14 augustus is geïmplementeerd in het Griekse parlement alsmede de afronding van nationale procedures, de instemming van de Raad van gouverneurs van het ESM met het MoU en de instemming met het FFA en het voorstel voor de eerste tranche door Raad van Bewind van het ESM. De overige 3 miljard euro uit deze subtranche zal in één of twee keer worden uitgekeerd en worden gekoppeld aan milestones die in de herfst geïmplementeerd moeten zijn. De milestones volgen uit het MoU en zullen nog nader worden ingevuld door de Europese instituties en goedgekeurd moeten worden door de Eurogroup Working Group (EWG).

De tweede tranche voor bankenherkapitalisatie en resolutie is maximaal de resterende 15 miljard euro en kan beschikbaar worden gesteld op een afgescheiden rekening bij het ESM na afronding van de eerste voortgangsmis­sie, maar niet later dan 15 november 2015. De uitkering is gekoppeld aan de implementatie van milestones gericht op de financiële sector en hangt af van de uitkomsten van de AQR en stresstest. Ook deze uitkering zal naar de afgescheiden rekening bij het ESM gaan en het geld kan pas worden gebruikt voor de bankensector na een besluit van de ESM Raad van Bewind.

Proces

De Eurogroep heeft het voorlopige akkoord tussen de Griekse autoriteiten en de instituties over de conditionaliteiten die ten grondslag liggen aan

het nieuwe leningenprogramma verwelkomd. Na afronding van de nationale parlementaire procedures in diverse lidstaten is het vervolgens aan de Raad van Gouverneurs van het ESM om een besluit te nemen over het voorstel van de Managing Director van het ESM voor de FFA en het MoU. De Raad van bewind van het ESM zal vervolgens het FFA aannemen en besluiten over de uitkering van de eerste tranche. Beide telefonische vergaderingen staan gepland voor woensdagavond 19 augustus. Als alle besluitmomenten positief zijn afgerond, zal het ESM de eerste subtranche onder het nieuwe leningenprogramma uitkeren.

Het kabinet is van mening dat dit akkoord voldoende basis biedt voor een nieuw programma voor Griekenland vanuit het ESM. De waarborgen die in de Eurogroep zijn verkregen in aanvulling op de hervormingen in het MoU, in het bijzonder ten aanzien van het privatiseringsfonds, de diepere bail-in en de betrokkenheid van het IMF, bieden gekoppeld aan de afspraken over strikt toezicht door de instituties op de uitvoering van het programma een basis voor geleidelijk verdergaand herstel van het vertrouwen. Het kabinet is voornemens in te stemmen in de Raad van Gouverneurs en de Raad van Bewind van het ESM, rekening houdend met de afronding van de nationale parlementaire procedures.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem